

Nederland Reguleerland? Drie vitale acties om de regeldruk voor mkb te verminderen

Mkb-productiebedrijven verpletterd door regeldruk

Twee jaar na de publicatie van het Zwartboek Regeldruk¹ neemt de regeldruk in Nederland nog altijd toe. In het bijzonder voor de chemische maakindustrie, die momenteel de spil is in tal van wetgevende ontwikkelingen. Mengend Nederland vraagt de Nederlandse overheid te zorgen voor behoud van de chemische mkb maakindustrie. Deze bedrijven zijn al eeuwenlang actief in Nederland en voorzien consumenten en zakelijke afnemers van alledaagse producten als zeep, crème, lijm en verf.

Mengend Nederland ziet buitenproportionele toename van het aantal verplichtingen voor met name mkb-bedrijven, zonder dat de effectiviteit van (bestaande) regels voor het midden- en kleinbedrijf (mkb) wordt meegenomen. Door de uitdijende regeldruk in ons land staat de Nederlandse chemische mkb-maakindustrie zwaar onder druk. Het is momenteel nagenoeg onmogelijk een nieuw productiebedrijf te starten, de bestaande markt consolideert naar steeds grotere bedrijven.

Wij pleiten daarom voor de volgende acties:

1. Neem de chemische mkb-maakindustrie op in de lijst met indicatorbedrijven van het 'Programma vermindering regeldruk ondernemers';
2. Heb als Nederland oog voor regeldruk bij EU-regelgeving, wat nu weinig tot niet het geval lijkt;
3. Evalueer alle bestaande Nederlandse koppen op effectiviteit en proportionaliteit, en vermijd nieuwe Nederlandse koppen.

1. Neem de chemische mkb-maakindustrie (niet zijnde Brzo) op in de lijst met indicatorbedrijven van het 'Programma vermindering regeldruk ondernemers'

De aanpak van de minister met het 'Programma vermindering regeldruk ondernemers' is positief. De minister stelt te beginnen met regeldrukreductieprogramma's voor kappers, hotels, metaalbedrijven, voedingsmiddelproducenten, bouwbedrijven en kledingwinkels. Daarbij wordt gesteld dat deze selectie het grootste deel van de verplichtingen voor het mkb afdekt. Die insteek kan kloppen, maar specifieke mkb-sectoren met grotere regeldruk worden over het hoofd gezien, waaronder de chemische mkb maakindustrie. Denk hierbij aan producenten van desinfectie en reinigingsmiddelen, cosmetica, fabrikanten van verf, drukinkt, lijm en kit. Allemaal bedrijven die – vaak al decennia – produceren in Nederland. Het gros van deze sector is mkb en heeft met relatief veel regelgeving, nalevingskosten en regeldruk te maken. Ook is deze sector op het moment onderwerp van veel wetgevende ontwikkelingen. *Bekijk voorbeelden regeldruk voor de chemische maakindustrie in de bijlage, onderdeel A.*

We pleiten daarom voor opname van een indicatorbedrijf uit de chemische mkb-maakindustrie, en zijn bereid hierbij te helpen.

¹ MKB-Nederland: Zwartboek Regeldruk

2. Heb als Nederland oog voor regeldruk bij EU-wetgeving, wat nu weinig tot niet het geval lijkt

Het gros van nieuwe regelgeving heeft zijn origine in Brussel. We signaleren dat Nederland in EU-discussies vaak tot de groep landen behoort die pleit voor verdergaande regelgeving met weinig tot geen oog voor toenemende regeldruk. Waar in Nederland het kabinet meer oog lijkt te hebben voor het effect van regelgeving op het ondernemingsklimaat, zien we een ander beeld bij Europese onderhandelingen. *Bekijk voorbeelden waar Nederland weinig oog heeft voor EU-regeldruk in de bijlage, onderdeel B.*

We pleiten daarom voor een signalerende en interdepartementaal-bemiddelende rol van de minister van EZK, bijvoorbeeld door een striktere regeldrukbeleidslijn in BNC-fiches of de mogelijkheid om signalen af te geven zoals dat kan bij het Adviescollege Toetsing Regeldruk.

3. Evalueer alle bestaande Nederlandse koppen op effectiviteit en proportionaliteit, en vermijd nieuwe Nederlandse koppen

Het feit dat veel regeldruk en -kosten afkomstig zijn van de EU neemt niet weg dat Nederland veel nationale koppen kent ten opzichte van andere Europese landen. Dat de EU traag is, kan voor politiek Den Haag een reden zijn om voor de troepen uit te lopen, maar dit zorgt voor een ongunstig vestigingsklimaat voor sectoren waar deze koppen voor gelden. Recente voorbeelden hiervan zijn de initiatiefwet IMVO² en de aangenomen motie vernietiging onverkochte producten³. Bestaande regelgeving – in het bijzonder milieu en arbeidsveiligheid – lijkt nauwelijks geëvalueerd te worden op effectiviteit en proportionaliteit. Aan de voorkant kan er wel een check plaatsvinden door het Adviescollege Toetsing Regeldruk, maar naderhand is er zelden een toetsing van gewenste resultaat én proportionaliteit. Eerdere regeldrukprogramma's kregen vaak nul op het rekest van de betrokken departementen.

We pleiten daarom voor een rigoureuze evaluatie van alle Nederlandse koppen op Europese wetgeving, waarbij er geen taboe is om beleid in lijn te brengen met andere Europese landen. In deze evaluaties zou uitgebreid moeten worden onderzocht of het gewenste effect wordt bereikt en de regeldruk proportioneel is.

Lees ook de voorbeelden uit de Nederlandse praktijk, die bij deze position paper zijn opgenomen als bijlage.

Mengend Nederland is het samenwerkingsverband tussen de NVZ | Schoon | Hygiënisch | Duurzaam - branchevereniging van reinigings- en desinfectiemiddelenfabrikanten, NCV - Nederlandse Cosmetica Vereniging, NAV - branchevereniging van spuitbussen, VLK - Vereniging Lijmen en Kitten, VVVF - brancheorganisatie voor verf- en drukinktfabrikanten. Leden van de samenwerkende brancheorganisaties hebben een belangrijk gemeenschappelijk aspect: ze leveren en/of fabriceren hoogwaardige, innovatieve producten door middel van roeren, mixen ofwel mengen van ingrediënten.

Mengend Nederland vertegenwoordigt ca. 350 bedrijven, waarvan het gros midden- en kleinbedrijf. De bedrijven hebben een gezamenlijke omzet in Nederland van zo'n € 5 miljard per jaar.

² [Nieuwsbericht RTL Nieuws](#)

³ [Kamerbrief](#)

BIJLAGE MET VOORBEEDEN UIT DE NEDERLANDSE PRAKTIJK

ONDERDEEL A: Voorbeelden regeldruk chemische maakindustrie

- **Nationaal beleid zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)**

Europa telt 233 zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), Nederland heeft de lijst van ZZS uitgebreid naar 2.102 stoffen. Bevoegd gezag telt daarbij ook de 356 potentieel-ZZS op. Na onderzoek van deze potentieel-ZZS blijkt het merendeel vaak geen ZZS te zijn⁴. Omdat Omgevingsdiensten de potentieel-ZZS wel meenemen in hun toezicht levert dit grote bedrijfsonzekerheid op⁵.

Aangezien ZZS een Nederlandse aangelegenheid is, staat op veiligheidsinformatiebladen van ingekochte grondstoffen vaak niet of het een ZZS bevat. Dit levert veel uitzoekwerk op, zeker wanneer een bedrijf in de chemische maakindustrie afnemer is van honderden verschillende grondstoffen die jaarlijks in de mengsels (formuleringen) kunnen veranderen.

Voor ZZS geldt een minimalisatieplicht. Probleem is dat de ZZS concentraties zo laag zijn dat bij het meten al snel afwijkingen zijn in de meetresultaten, als er al gemeten kan worden. Die zeer kleine emissies kunnen bedrijven tegengaan met een doekenfilter – een geavanceerde technische ingreep die al gauw meer dan een € 1 miljoen kan kosten, waarbij een bedrijf op jaarbasis nog eens tonnen aan onderhoud kwijt kan zijn. Affakkelen is ook een optie, alleen stoot een bedrijf dan meer CO₂ uit. Omdat het mkb niet met grootschalige bulkchemie werkt maar met verschillende mengsels in kleine hoeveelheden (batchgewijs) moeten de mkb-bedrijven dus zeer verschillende maatregelen treffen. Het is moeilijk standaardmaatregelen te treffen voor kleine batches. Risico is hierbij dat bedrijven productie verschuiven naar EU-landen die de EU-lijst hanteren, waar al voorbeelden van zijn.

- **Nationaal beleid gevaarlijke stoffen**

Waar arbeidsinspecties in andere lidstaten kijken naar de Europese DNEL (Derived No Effect Limit) en werkgevers maatregelen uit het veiligheidsinformatieblad kunnen opvolgen, eist de Nederlandse Arbeidsinspectie dat gebruikers opnieuw de grenswaarden bepalen en meten/berekenen of de blootstelling onder de grenswaarde is. Voor berekentools moeten bedrijven aankloppen bij private bedrijven, en deze berekentools zijn een zeer grote (jaarlijkse) administratieve last en kennen een hoge kennisdrempel.

Daarbij bestaan er verschillende stofregimes in Nederland, verdergaand dan Europees beleid, die elk eigen grenswaardes hanteren. Mkb-ondernemers zien al snel door de bomen het bos niet meer en moeten structureel dure externe deskundigen inhuren om hen hierin te begeleiden. Het ministerie SZW en de Nederlandse Arbeidsinspectie verdedigen dit strenge beleid al sinds 2010 met het argument dat er jaarlijks 3000 arbeidsdoden vallen door gevaarlijke stoffen⁶. Echter blijkt uit monitoring van de Arbeidsinspectie dat dit gaat om dieselmotoremissie, kwartsstof, asbest en lasrook⁷. Dat zijn stoffen waar de chemische mkb maakindustrie niet of nauwelijks mee te maken heeft. Hoewel goede arbeidsomstandigheden zonder meer voorop staan, moet worden bekeken of de huidige werkwijzen effectiever en proportioneler kunnen worden ingericht.

- **Nationaal beleid ‘aanvullende risico-inventarisatie en -evaluatie’ (ARIE-regeling)**

Nederland kent Brzo-beleid (Besluit risico zware ongevallen) voor bedrijven die een hoge hoeveelheid gevaarlijke stoffen in huis hebben. Brzo-beleid is een directe implementatie van Europees Seveso-beleid. Hiernaast heeft Nederland ook haar eigen ‘aanvullende risico-inventarisatie en -evaluatie’ (ARIE-regeling), welke per 2023 is herzien. Deze ARIE-regeling introduceert zware Brzo-verplichtingen, veelal administratief van aard, voor mkb bedrijven die gevaarlijke stoffen in huis hebben ver onder de Brzo-drempelwaarden. Dit is een regeldrukpaardenmiddel voor deze bedrijven, waar het betrokken ministerie in haar Memorie van Toelichting de effectiviteit niet van kan onderbouwen, weinig zicht

⁴ [RIVM p-ZZS-lijst](#)

⁵ [Iplo](#)

⁶ [Nieuwbericht NOS](#)

⁷ [Nederlandse Arbeidsinspectie](#)

lijkt te hebben op de grootte van de doelgroep en een grove onderschatting maakt onder de kop 'Financiële gevolgen en regeldruk'. Om het nog ingewikkelder te maken, wijkt de ARIE-regeling ook nog tekstueel en inhoudelijk af van Brzo, en worden geen tools en formats die bedrijven zouden kunnen helpen, beschikbaar gesteld.

- **Nationale energiebesparings- en informatieplicht**

Bedrijven die per jaar meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas gebruiken, vallen op 1 juli 2023 allemaal onder de nationale energiebesparings- en informatieplicht. Type-C bedrijven vielen hier voorheen niet onder, in sommige gevallen was deze plicht opgenomen in de vergunning. Voor hen geldt dan ook de 4-jaarlijkse rapportageverplichting.

- **Nationaal antifouling-beleid**

Hoewel de biocideregeling door de EU wordt bepaald, wijkt Nederland af met speciale eisen voor antifouling (=aangroeiwerende coatings) voor zoet water. Nederland maakt geen onderscheid tussen verven voor zoet en zout water voor toepassing op pleziervaartuigen, waar buurlanden dat wel doen. Antifouling voor zoetwatertoepassing wordt strenger beoordeeld dan voor zoutwatertoepassing, maar antifouling-producten die toegestaan zijn voor zoet water, werken niet goed genoeg in zout water. Producten die in de EU verkocht kunnen worden, zijn in Nederland niet toegestaan door de strengere (op zoet water gebaseerde) regelgeving.

- **Ministeriële Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik**

Alle bedrijven die ten minste één kunststofproduct voor eenmalig gebruik op de markt brengen vallen onder deze regeling. Voor onze industrie betreft dit de vochtige doekjes voor persoonlijke hygiëne en de niet-professionele schoonmaak. Onderdeel van de regeling is een uitgebreide productenverantwoordelijkheid waarbij producenten en importeurs dienen te rapporteren over het aantal (per stuk) en het tonnage vochtige doekjes. Hierbij wordt in Nederland óók het bevochtigingsmiddel meegerekend. Dit legt een onevenredige lastenverzwaring op onze producenten, omdat het middel niet bijdraagt aan de plastic zwerfafvalproblematiek. Daarnaast dient er per bedrijf, ongeacht grootte of het volume dat ze produceert, ook een bewustmakingsplan te zijn waar ieder jaar verslag over moet worden uitgebracht.

ONDERDEEL B: Recente voorbeelden waar Nederland weinig oog heeft voor EU-regeldruk

- **Aankomende restrictie op microplastics**

De EU werkt aan een restrictie op bewust toegevoegde microplastics. Voor producten waar emissie kan worden voorkomen met goed gebruik zijn er uitzonderingen. Leveranciers van producten die onder deze uitzondering vallen krijgen te maken met een rapportageverplichting. Alle bedrijven, zelfs mkb'ers die weinig volume op de markt zetten, moeten dan rapporteren over de hoeveelheid emissies die plaatsvinden in de fabriek én bij de consument en professionele klant. Daarnaast moeten alle industriële bedrijven, incl. kleine mkb'ers, die deze producten gebruiken óók rapporteren over hun emissies. De Nederlandse inzet lijkt geen oor te hebben voor een uitzondering, een drempel, voor mkb-bedrijven.

- **Aankomende herziening Richtlijn behandeling stedelijk afvalwater**

De Europese Commissie wil dat producenten van farmaceutische en cosmetische producten gaan meebetalen aan een extra zuiveringstap voor stedelijk afvalwater. De Europese Commissie introduceert hiervoor een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV). Op dit moment is de definitie van microverontreinigingen binnen deze UPV te breed. Hieronder vallen bijvoorbeeld ook producten die stoffen bevatten die in de huidige afvalwaterzuivering al eenvoudig worden verwijderd. Bedrijven zouden moeten gaan rapporteren over producten die niet bijdragen aan het verontreinigen van de Nederlandse oppervlaktewateren. Dit drukt onnodig zwaar op het mkb.

- **Aankomende Verordening inzake ecodesign voor duurzame producten**

De EU werkt met haar lidstaten aan de Verordening Ecodesign voor duurzame producten. Onderdeel hiervan is de rapportageverplichting van onverkochte consumentenproducten, waar Nederland een verdergaande inzet heeft dan andere Europese landen. Zo lijkt de inzet om het mkb niet te ontzien, terwijl de effectiviteit van zo'n rapportageverplichting zeer gering lijkt, aangezien er ook al een financiële drijfveer is om producten niet te vernietigen. Evenzo is er geen reden waarom bedrijven zouden moeten rapporteren over vrijgestelde producten. Er zijn geldige redenen om bepaalde producten vrij te stellen en het hebben van informatie over deze producten zal de Commissie op geen enkele manier helpen bij het nemen van een besluit over een mogelijk verbod. Toch lijkt Nederland voorstander van deze extra verplichting.

- **Aankomende herziening REACH/CLP**

EU en Nederland maken en steunen steeds meer restrictief beleid, zonder alternatief of oplossingsroutes te bieden voor bedrijven. Europese wetgeving zorgt er bijvoorbeeld voor dat minder grondstoffen mogen worden gebruikt. Een voorbeeld hiervan is het krimpende aantal conserveringsmiddelen: goedkeuring van alternatieven door het CTGB (College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, Nederlandse ZBO) kan tot 10 jaar oplopen door ambtelijke vertraging (capaciteit) en onvoldoende prikkels voor leveranciers om grote wetgevende barrières te overkomen. De REACH-herziening, waar in 2023 een voorstel voor moet verschijnen, zal een extreem grote impact hebben op de chemische maakindustrie. Nederland lijkt in haar inzet voorstander van zeer restrictief beleid voor bedrijven, en lijkt weinig oog te hebben voor de impact op Nederlandse bedrijven en het mkb.